

Motion till riksdagen 2008/09:K389

av **Camilla Lindberg m.fl. (fp, mp, v, c)**

Vissa grundlagsfrågor rörande HBT- personer

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av förekomsten av återstående diskriminering mot homosexuella, bisexuella och transpersoner i lagstiftningen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning om möjligheten att i skrivningarna i 1 kap. 2 § regeringsformen om arbetet mot diskriminering också nämna könsidentitet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda en utvidgning av förbudet i 2 kap. 15 § regeringsformen mot diskriminerande lagstiftning till att också omfatta lagstiftning som diskriminerar på grund av sexuell läggning och könsidentitet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda en utvidgning av tryckfrihetsförordningens bestämmelse 7 kap. 4 § 11 om hets mot folkgrupp till att också omfatta hets med anspelning på könsidentitet.

Motivering

Riksdagens HBT-grupp är ett tvärpolitiskt nätverk i Sveriges riksdag som diskuterar och utarbetar förslag till riksdagsbeslut kring lagstiftning som berör homosexuella, bisexuella och transpersoner. Totalt deltar ett 60-tal personer i gruppen. Motionen är undertecknad av en riksdagsledamot ur varje partigrupp som deltagit i nätverkets arbete med motionen.

HBT är en paraplybeteckning för homosexuella, bisexuella och transpersoner. Homosexuella och bisexuella är män och kvinnor i olika åldrar med

Fel! Okänt namn på

olika etnisk bakgrund, religion och politisk uppfattning. De kommer från olika samhällsklasser, från städer och från landsbygd. Det enda som skiljer dem från heterosexuella är att de har förmågan att älska och känna sexuell attraktion till någon av samma kön. Med transpersoner brukar man avse transvestiter, transsexuella, intersexuella, dragkings/queens och andra personer som har en könsidentitet eller ett beteende som tidvis eller alltid skiljer sig från vad som utifrån stereotypa men utbredda föreställningar kan förväntas beroende på deras biologiska kön. Det kan också vara individer som av omgivningen uppfattas ha eller ge uttryck för en avvikande könsidentitet, till exempel genom att deras könsidentitetsuttryck tidvis eller alltid skiljer sig från normen för det kön som registrerats för dem vid födseln. Transpersons-begreppet som politisk term förutsätter inte att individen själv identifierar sig som transperson.

Våra utgångspunkter

Alla människor har vissa grundläggande behov gemensamma. Till dessa hör behov av kärlek, sex, trygghet och gemenskap med andra människor. Kärlek är en viktig drivkraft för såväl en personlig som samhällelig utveckling. Vår utgångspunkt är att kärlek och sexualitet mellan människor av samma kön är lika mycket värd som kärlek och sexualitet mellan människor av olika kön. Alla skall kunna leva ett värdigt liv, oavsett sexuell läggning eller könsidentitet. Tyvärr finns det i vårt samhälle ett förtryck av homosexuella, bisexuella och transpersoner, vilket bland annat tar sig uttryck i form av trakasserier, våld och diskriminering.

Riksdagen uttalade redan 1973 i utskottsbetänkandet LU1973:20 att ”en samlevnad mellan två parter av samma kön är en från samhällets synpunkt fullt acceptabel samlevnadsform”. I regeringens proposition 1986/87:124 heter det att ”den enda säkra skillnaden mellan homosexuella och heterosexuella är att homosexuella känslomässigt dras till personer av samma kön. I homosexuellas och heterosexuellas förhållanden finns motsvarande känslor av vänskap, omsorg, lojalitet, ömhet, kärlek osv.” Trots dessa ställningstaganden finns diskriminering även i lagstiftningen. Bristerna består till stora delar av att lagar och praxis inte är anpassade till den verklighet som råder samt att de i många fall missgynnar personer på grund av deras sexuella läggning eller könstillhörighet.

I denna motion, som är ett resultat av vårt samarbete, föreslås sådana förändringar som vi anser är viktiga att genomföra för att målsättningen om ett pluralistiskt och mångkulturellt samhälle skall kunna uppnås. Denna vision innebär ett samhälle fritt från diskriminering, våld och fördomar mot personer på grund av deras sexuella läggning eller könstillhörighet. I denna motion tar vi upp sådana frågor som behandlas i konstitutionsutskottet.

Översyn av lagstiftningen

Många viktiga förändringar av lagstiftningen har genomförts på senare år för att åstadkomma ökad likabehandling av alla människor oavsett sexuell läggning. Dock kvarstår fortfarande särbehandling i vissa delar, främst inom familjerätten. Det har inte heller gjorts någon samlad analys av hur lagstiftningen på olika områden kan slå olika beroende på individers könsidentitet.

I år är det nästan ett kvartssekel sedan den statliga utredningen om homosexuellas situation i samhället lade fram sitt betänkande (SOU 1984:63). Detta är den senaste heltäckande analysen som omfattar alla lagstiftningsområden. Bisexuellas och transpersoners rättsliga situation har aldrig varit föremål för någon samlad genomgång. Det är därför enligt vår mening dags att göra en samlad översyn av förekomsten av återstående diskriminering i lagstiftningen mot homosexuella, bisexuella och transpersoner för att få fram förslag på lagreformer som kan eliminera all återstående juridisk diskriminering. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Grundlagen

Arbetet mot diskriminering är avgörande för möjligheterna att uppnå ett samhälle där alla har samma chans att forma sina liv oavsett sexuell läggning eller könsidentitet. För att tydliggöra samhällsskicket grunder utvidgades regeringsformens portalkapitel 2003 med skrivningar om att det allmänna har till uppgift att motverka diskriminering på olika grunder (1 kap. 2 § RF). Bland de grunder som nämns finns sexuell läggning, men däremot inte könsidentitet. Det är angeläget att grundlagen klargör att diskriminering är lika oacceptabel oavsett om den sker på grund av sexuell läggning eller könsidentitet. Könsidentitet bör därför nämnas uttryckligen i 1 kap. 2 § regeringsformen, vilket bör utredas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vidare är det angeläget att införa ett skydd mot att riksdagen kan anta lagar som diskriminerar HBT-personer. I dag finns det i 2 kap. 15 § regeringsformen ett sådant förbud mot lagar som diskriminerar med anspelning på bland annat etnisk tillhörighet, men denna bestämmelse omfattar varken sexuell läggning eller könsidentitet. Redan utredningen om homosexuellas situation i samhället (SOU 1984:63) föreslog en utvidgning av denna paragraf. Vi anser alltså att förbudet i 2 kap. 15 § regeringsformen mot diskriminerande lagstiftning bör utvidgas till att omfatta också lagstiftning som diskriminerar med anspelning på sexuell läggning eller könsidentitet, vilket bör utredas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

I 7 kap. 4 § 11 tryckfrihetsförordningen konstateras att hets mot folkgrupp i tryckt skrift är straffbart. Sedan 2003 omfattar också denna bestämmelse hets med anspelning på sexuell läggning. Reformen bör dock också kompletteras med ett motsvarande förbud mot hets mot grupp med anspelning på könsidentitet, vilket bör utredas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Vid 2007/08 års behandling av motionsförslag i denna riktning hänvisade konstitutionsutskottet bland annat till den nya diskrimineringslagstiftning som vid den tidpunkten var under beredning i Regeringskansliet. Riksdagen har nu behandlat den nya lagstiftningen (prop. 2007/08:95), och även om flera andra viktiga HBT-frågor har hanterats i det sammanhanget kan vi konstatera att den propositionen inte behandlade några frågor som rör grundlagsskyddet mot diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet. Vi anser därför att det är rimligt att frågan nu prövas på nytt.

Stockholm den 6 oktober 2008

Camilla Lindberg (fp)

Helena Leander (mp)

Maria Kornevik Jakobsson (c)

Marianne Berg (v)